

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

27. An Inquisitores debeant verba dubia interpretare in sensu Catholico?
Et an hoc non solum procedat in dubio rei, sed etiam in dubia testium
depositione? Ex part. 4. tract. 8. res. 83.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Et Potestate Inquisitorum. Ref. XXVII. &c. 427.

2. At ego puto, dictum reum non esse hæreticum, sed præsumi, & ideo Villalobos in *summa*, tom. 1. tr. 1. diff. 10. num. 6. sic ait. [La duda es del quenienga una proposicion Theologica que se infiera d'una premissa de fe y otra evidente con lumbré natural, la qual non es inmediatamente de fe como es esta. Christus est risibilis, que se infiere destas dos premissas. Omnis homo est risibilis. Christus est homo que la una es principio natural y la otra de fe, al qual respondo con el P. Corduba que en el fuero exterior se presume por herege porque no se presume que ha de errar en el principio natural.] Ita Villalobos, & ante illum Aragon. in 2.2. *quest.* 11. art. 2. Suarez de *fide disp.* 19. *sect. ult.* num. 3. & *seq.* cum Sanchez in *summa* tom. 1. lib. 2. cap. 7. num. 33. qui cap. 8. num. 12. recte docet quod si talis reus in illa negatione perstiterit tanquam hæreticus negans principium revelatum, erit ab Inquisitoribus puniendus.

RESOL. XXVII.

An Inquisitores debeant verba dubia interpretari in sensu Catholico?

Et an hoc non solum procedat in dubio rei, sed etiam in dubio testium? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 83.

§. 1. **R**espondeo affirmativè, nisi contrarium confiteatur reus, & ideo ejus intentio & consensus circa hoc diligenter ab Inquisitoribus perquirendus est, & ita docet Albertin. de *agnoscend.* *quest.* 34. num. 48. & *sequent.* Decianus in *tract.* *crimin.* lib. 5. cap. 37. num. 6. & 47. Io. Rojas de *hæret.* part. 1. n. 200. & part. 2. num. 164. & *seq.* Menochius lib. 2. *conf.* 82. num. 10. Riminaldus lib. 4. *conf.* 686. num. 6. Pegna in *direct.* part. 3. *comment.* 1. 11. qui docet hoc etiam procedere in dubia testium depositione.

2. Ex his Rojas ubi *supra* part. 1. num. 366. asserit quod si quis dixerit, Deus non fecit mala, intelligendus est de malo culpæ, quæ est propositio Catholica, & non de malo pœnæ, quæ est propositio hæretica. Item num. 376. non damnavit quemdam de hæresi esse suspectum, qui volens Sacram Missam in quadam Ecclesia audire, cum ad eam accessisset, & Missam non invenisset, quia seorsus accessit, dixit hæc verba, Sola fides sufficit, quia non censetur dixisse solam fidem sine operibus sufficere, quod esset hæreticum.

3. Verum licet hæc omnia sint vera, non tamen procedunt quando contra reum, qui dixit aliqua verba dubia & ambigua, militaret aliqua sinistra suspicio & præsumptio, præsertim ratione qualitatis personæ, ut, v. g. si esset de genere Iudæorum, Maurorum, vel ex aliqua provincia infæta. Ita Rojas *loc. cit.* num. 205. qui etiam num. 375. adnotat supradicta procedere quoad plenam probationem delicti; secus autem quoad præsumptionem ut torqueatur, præsertim si est persona suspecta, nam in dubio præsumendum est pro hæresi, atque si nimis urgent indicia, talis reus torquendus erit, cum de ejus animæ salute agatur, ut in tortura confiteatur & reconcilietur. Ita Rojas, quod est valde notandum. Verum circa præsentem questionem in casu contingenti legatur omnino Navar. lib. 5. *conf.* 6. num. 6. & *seq.* de *hæret.* & Simanca in *Cathol. instit.* tit. 5.4. n. 21. & 22.

RESOL. XXVIII.

An Inquisitores possint cognoscere non solum de causa hæresis, sed etiam de omnibus connexis, & incidentibus?

Et quid de emergentibus, & dependentibus, quæ immediate hæresim non tangerent? Ex part. 4. tract. 8. Ref. 70.

§. 1. **R**espondeo affirmativè, per ea quæ adducit Aretinus *conf.* 83. quem sequitur Decian. in *tract.* *crimin.* lib. 5. cap. 22. num. 12. hanc etiam sententiam docet Eymericus in *direct.* *Inquis.* part. 3. & ibi Pegna *comment.* 10. ubi tradit quæ in hac materia sine emergentia, dependentia & connexa, & ratio hujus sententiæ desumitur ex l. nulli, C. de *judiciis*. Nam ubi conceditur causa principalis, conceduntur consequenter connexa emergentia & incidentia ex illa. Vide Menochium de *arbitrar.* lib. 1. *quest.* 45. n. 9. & alios penes ipsum.

2. Advertit tamen Decianus ubi *supra* lib. 5. cap. 23. num. 11. quod cum Inquisitores habeant limitatam jurisdictionem, non possunt cognoscere de emergentibus, & dependentibus, quæ immediate hæresim non tangerent. Ita ille, qui citat Decium *conf.* 167. n. 56. & 15.

RESOL. XXIX

An Inquisitores in causa hæresis ex levi suspitione possint formare Inquisitionem, non præcedente diffamatione? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 4.

§. 1. **A**ffirmativè respondeo quoad Inquisitionem Sup. hoc sup. Generalem ex cap. *acensatus*, de *hæret.* in 6. in tr. 9. Ref. non autem ex c. *excommunicavimus*, §. *adjuvamus*, de *hæret.* 32. §. Sed ut bene advertit Angelus *tract.* de *malefic.* in *ver.* *hæc est*, num. 51. contra Farinacium *quest.* 9. num. 14. Vide Rolandum à Valle *conf.* 8. num. 6. lib. 1. Simancam in *Cathol. instit.* tit. 44. num. 9. Arelatanum de *hæret.* notab. 26. & alios communiter.

2. Verum Iulius Clarus lib. 5. §. *finalis*, *quest.* 6. num. 7. licet teneat quod in crimine hæresis potest procedi absque eo quod præcedat diffamatio, ut dictum est, putat tamen quod ultra ipsam suspensionem adhuc requiratur querela, vel denunciatio, prout in aliis criminibus aliàs darentur nimis latæ habere Inquisitoribus. Ita ille.

3. Sed adversus hanc sententiam, & meritò, insurgit Sigismundus Scaccia de *judiciis*, lib. 1. cap. 59. num. 11. nam si esset vera, sequeretur, quod si quis committeret aliquod factum hæreticale, utpote quia combureret crucem, vel aliam imaginem alicujus Sancti, vel quid simile faceret, ob quam redderetur suspectus, & Inquisitor inquirendo generaliter eum inveniret sine denunciationse, & sine accusatione, non posset contra eum procedere, quod dicere est valde absurdum: ergo, &c. Nec obstat quod Inquisitoribus concedantur latæ habere, quia non eliguntur nisi viri graves.

4. Notandum est tamen, his non obstantibus, quod licet in crimine hæresis possit procedi contra aliquem ex levi suspitione, non solum per viam accusationis, seu denunciationsis, sed etiam per viam Inquisitionis, non præcedente clamore & infamia, ut in aliis delictis, at tamen levis suspicio in tali casu dicitur per comparisonem ad vehementem, sed in se notabilis esse debet iudicis arbitrio, ut habetur in *gloss.* 1. cap. *excommunicamus* 1. §. *qui autem de hæret.* juxta quod explicandi sunt Doctores asserentes in casu hæresis procedi posse contra quoscunque ex levi suspitione, ut Scaccia ubi *supra* Arelatanus de *hæret.* notab. 27. Rojas de *hæret.* part. 2. num. 20. & 180. cum aliis. Et hæc omnia notat & advertit optimè Freitas in *addit. ad tract.* de *Confess.* *solic.* *quest.* 5. num. 37. Si autem scire

N n 4 vis,